

Sosiaaliohjaajan viran perustaminen ikäihmisten palveluihin

439/02.022/2021

HL 31.08.2021 § 117

Kemijärven kaupungin ikäihmisten palveluihin esitetään perustettavaksi sosiaaliohjaajan virka 1.10.2021 alkaen.

Kemijärven väestörakenne painottuu ikäihmisiin. Vuonna 2020 yli 65-vuotiaita oli Kemijärvellä 40% väestöstä. Väestöennusteen mukaan vuonna 2025 määrä on 49,9% (Sotkanet tilastotiedot). Ikääntymisen myötä ulkopuolisen tuen, hoidon ja hoivan tarve lisääntyy.

Ikääntyvien kuntalaisten palvelutarpeiden kasvuun voidaan vastata panostamalla hyvinvointia edistäviin ja ennaltaehkäiseviin toimiin, neuvontaan ja ohjaukseen sekä kuntouttavien palvelujen kohdentamiseen niistä hyötyville. Väestön ikääntyessä iäkkäiden henkilöiden kokonaisvaltainen palvelutarpeen arviointi ja tarpeisiin vastaaminen vaatii monipuolista erityisosaamista ja erityisesti gerontologista sosiaalityön osaamista.

Ikäihmisten palveluissa toimii yksi virkasuhteinen sosiaalityöntekijä, jonka resurssi ei enää riitä vastaamaan kaupungin ikääntyvän väestön sosiaalihuollollisiin tarpeisiin. Sosiaalityössä haasteena on lakien ja muiden normien hallinta, palvelujärjestelmän ja -prosessien monimutkaistuminen ja monitoimijuus, jatkuva muutos sekä asiakkaiden ja omaisten vaatimusten ja odotusten kasvu.

Sosiaalityöntekijälle ohjautuvat ikääntyneisiin liittyvät huoli-ilmoitukset ovat kasvusuunnassa. Ajalla 1.1.-11.8.2021 ilmoituksia on tullut 51, kun vuonna 2020 niiden kokonaismäärä oli 72 kpl. Huoli-ilmoitukset ovat moninaisia, mm. taloudelliset huolet (ei saa lääkkeitä, vuokrat maksamatta jne.), puutteelliset ja epäasianmukaiset asuinolosuhteet, vaikea elämäntilanne (esim. sairaus, alkoholi, kaltoinkohtelu jne.), tarve asiakkaan ja omaisen tukemiseen elämäntilanteen muutoksessa, edunvalvonnan tarve esim. muistisairauden vuoksi, muistisairaiden eksymiset, kulkemisongelmat, yksinäisyys ja turvattomuus. Lisäksi huoli-ilmoituksia tulee suoraan kotihoitoon ja ikäihmisten palveluohjaukseen. Usein miten ne ovat sellaisia ilmoituksia, jotka vaativat välittömiä ja kiireellisiä toimenpiteitä. Mikäli sosiaalityön resursseja olisi riittävästi, pystyttäisiin edellä mainittuihin ongelmiin usein puuttumaan ennakolta.

Sosiaalihuoltolaissa (sosiaalihuoltolaki 1301/2014, 42 §) veloitetaan, että sosiaalihuollon asiakkaalle on nimettävä asiakkuuden ajaksi omatyöntekijä. Lain tarkoituksena on suojata haavoittuvassa asemassa olevia asiakkaita. Jos asiakas on erityistä tukea tarvitseva henkilö, omatyöntekijällä tai ainakin hänen kanssaan asiakastyötä tekevällä työntekijällä tulee olla sosiaalityöntekijän kelpoisuus. Erityistä tukea tarvitsevalla tarkoitetaan henkilöä, jolla on erityisiä vaikeuksia saada ja hakea tarvitsemiaan palveluja. Vaikka asiakas siirtyy

yksityisen palveluntuottajan palvelujen piiriin, tulee hänellä olla nimetty omatyöntekijä. Omatyöntekijä huolehtii siitä, että asiakkaan palvelut järjestetään palvelutarpeen arvioinnin mukaisesti ja työntekijän on oltava kunnan palveluksessa.

Ikäihmisten palveluohjauksessa ja -neuvonnassa korostuu tänä päivänä asiakkaiden sosiaalisten ongelmien lisääntyminen. Nykyisellään ikäihmisten palveluohjaaja toimii osa-aikaisena ja hän on koulutukseltaan terveydenhuollon ammattihenkilö. Hänelle kuuluu lisäksi oman kotihoitoalueen tiiminvetäjän ja kotisairaanhoidajan tehtävät sekä veteraaniasiakkaiden palvelujen organisointi yhdessä kotihoidon ohjaajan kanssa.

Kemijärvellä järjestetään vanhusten asumispalvelut kokonaisuudessaan yksityisten palveluntuottajien tuottamina palvelusetelillä. Yksityisten palveluntuottajien toiminnan valvontaan ei ole tällä hetkellä riittäviä resursseja. Valvontaa on toteuttanut hoiva- ja hoitotyönjohtaja ja työparina on ollut ikäihmisten sosiaalityöntekijä.

Sosiaaliohjaajan tehtäväkuvaan on suunniteltu kuuluvaksi asiakkaiden neuvonta- ja ohjaustyötä, hakemusten käsittelyä, asiakkaiden elämäntilanteen selvittämistä ja siinä ilmenneiden avuntarpeiden arviointia, tukimuotojen järjestämistä, sosiaaliturvaetuuksien varmistamista, mahdollisen sijoituspäätöksen tekemistä, kuntoutukseen liittyviä selvityksiä ja palveluita. Työskentely on myös psykososiaalisen tuen antamista, vanhusasiakkaiden, omaisten ja vanhustenhuollon eri työntekijöiden neuvontaa, asiantietojen hankintaa sekä päivittäistä yhteistyötä omaisten ja muiden ammattiryhmien kanssa arviointi- ja selvitys- ja sijoitustyötä. Sosiaaliohjaaja toimii myös oman alansa asiantuntijana osana moniammatillisia tiimejä sekä sosiaalityöntekijän työparina. Yhteistyötahoja ovat mm. terveydenhuollon yksiköt, kotihoito, yksityiset palveluntuottajat, asumispalvelut, sosiaalitoimisto, Kela ja omaiset.

Mainitut tehtävät sisältävät julkisen vallan käyttöä, jonka vuoksi sosiaaliohjaajan on oltava virkasuhteessa.

Sosiaaliohjaajan kelpoisuusehtona on sosiaalihuollon ammattihenkilölain 817/2015 (8 §) mukainen sosiaalialalle soveltuva ammattikorkeakoulututkinto sosionomi tai geronomi.

Sosiaaliohjaajan viran perustamisen myötä vapautuisi ikäihmisten palveluohjauksesta terveydenhoitajan resurssia sairaanhoidollisten palvelujen turvaamiseksi asiakkaiden kotiin, mikä vähentäisi vuodeosastohoidon tarvetta. Lisäksi työskentely sosiaalityöntekijän työparina ja töiden jakaminen helpottaisi sosiaalityöntekijän työtaakkaa, jolloin varmistettaisiin sosiaalihuoltolain edellyttämien vaatimusten toteutuminen asianmukaisesti. Asiakkaita pystyttäisiin palvelemaan nopeammin ja toteuttamaan ennaltaehkäisevää toimintaa. Myös yksityisten palveluntuottajien valvontaa voitaisiin tehostaa, kun saataisiin lisäresursseja.

Viran perustaminen edellyttää palkkarahojen varaamista ikäihmisten palveluihin talousarvioon vuodelle 2022 sekä henkilöstösuunnitelman päivittämistä. Vuonna 2021 sosiaaliohjaajan palkkakustannukset katetaan ikäihmisten talousarvioon varatuista palkkarahoista.

(Hoiva- ja hoitotyönjohtaja Päivi Piisilä, 040 480 9063)

Kaupungin johtoryhmä puoltaa viran perustamista.

Päätösehdotus (palvelualuejohtaja): Hyvinvointilautakunta esittää kaupunginhallitukselle sosiaaliohjaajan viran perustamista ikäihmisten palveluihin 1.10.2021 alkaen.

Päätös: Päätösehdotus hyväksyttiin.